

Tale til Forenede Nationers generalforsamling

Den 29. september 2004 talte Vatikanets udenrigsminister, ærkebiskop Giovanni Lajolo, under generaldebatten i FN. Han gennemgik en række emner, strækkende sig fra spørgsmålet om menneskekloning til kravet om en ny verdensorden ¹

Mr. President,

Det er en ære for Vatikanet² at deltage i generaldebatten på De forenede Nationers generalforsamling. Det er første gang, det sker efter vedtagelsen den 1. juli i år af den resolution, som formaliserede og specificerede de rettigheder, der følger af den status som permanent observatør, som Vatikanet har haft siden 1964.

For mig er det derfor en kær pligt at give udtryk for taknemmelighed over for alle medlemsstater. Ved at tiltræde den allerede nævnte resolution har de endnu engang givet udtryk for det samarbejds bånd mellem Vatikanet og De forenede Nationer, som allerede blev fremhævet af pave Johannes Paul II under hans første besøg i denne forsamling for nøjagtigt 25 år siden. Det er et bånd, som på en måde følger af deres fælles natur: både Vatikanet og De forenede Nationer har et verdensomspændende kald, idet ingen nation på jorden er fremmed for dem. Både Vatikanet og De forenede Nationer har fred som et overordnet mål. Fred, dette højeste gode, er faktisk indskrevet i De forenede Nationers stiftelses-charter, og det er også en hjertesag for det evangeliske budskab, som Vatikanet er ansvarligt for at forkynde for alle nationer.

Under disse særlige omstændigheder er det mig en ære, Mr. President, at overbringe Dem og alle, der er forsamlet her for at repræsentere deres lande, pave Johannes Paul II's respektfulde og hjertelige hilsener. Jeg medbringer en speciel hilsen til De forenede Nationers generalsekretær, Mr. Kofi Annan, og også til hans ærede medarbejdere. Deres arbejde, som fremgår af generalsekretærens årsrapport A/59/1, fortjener – især med hensyn til konfliktforebyggelse og bevarelse af fred i verden – anerkendelse og taknemmelig fra os alle.

2. Adskillige af de emner, som er optaget på dagsordenen for denne generalforsamling, kan betragtes som væsentlige, når det – som de overordnede mål – drejer sig om at opnå fred og om menneskehedens fremtid. For blot at nævne nogle få: De forenede Nationer og en ny verdensorden; fortsættelse mod de mål, der blev sat ved årtusindskiftet; total og generel afrustning; bæredygtig udvikling; globalisering og indbyrdes afhængighed; bevægelse mellem landene og udvikling; menneskerettigheder. Jeg vil begrænse mig til en kort præsentation af Vatikanets holdning til nogle af disse spørgsmål.

¹ Oversat fra engelsk af Vivian og Erling Tiedemann

² I overensstemmelse med, hvad der er international praksis, omtalte ærkebiskop Lajolo sig som repræsentant for "The Holy See" eller "The Apostolic See". Oversætterne har foretrukket at oversætte disse betegnelser til "Vatikanet" frem for til "Den hellige stol" eller "Pavestolen"

3. Blandt målene for det nye årtusinde indtager emnet fattigdom og udvikling en førsteplads. Jeg siger "en førsteplads", fordi dette emne berører hundredvis af millioner menneskers ret til en tilværelse, til at overleve – som bedst de kan – på den forkerte side af tærsklen for, hvad der er nødvendigt, ligesom emnet berører mange gange ti millioner af underernærede børn, som på uretfærdig vis berøves retten til liv. For at finde en holdbar løsning på disse umenneskelige vilkår er det nødvendigt at arbejde sig frem – under De forenede Nationers forsæde – mod en mere fleksibel og mere retfærdig ordning af den internationale handel. Endvidere er der behov for finansielle strukturer, som kan favorisere udviklingen og eftergive udlandsgælden, for så vidt angår de fattigste lande. Tilsvarende må resultater af videnskabelig forskning og teknologi fordeles på en generøs måde – især når det drejer sig om sundhedsområdet. Hvad dette angår, behøver jeg ikke sige mere, idet Vatikanets holdning i så henseende allerede er blevet fremlagt af statssekretær, kardinal Angelo Sodano personligt ved den konference om sult og fattigdom, der blev afholdt i New York den 20. september sidste år. Jeg vil kun gentage, at situationens alvor ikke tåler yderligere udsættelse. Det er et spørgsmål om retfærdighed, ikke om godgørelse – selv om behovet for godgørelse består og altid vil være der.

4. Af umiddelbar betydning for freden som et højeste gode er spørgsmålet om fuldstændig og generel afrustning. Hvis det er sandt, at produktion og salg af våben til andre lande bringer freden i fare, så følger det heraf, at en streng og effektiv international kontrol er nødvendig. De forenede Nationers engagement i denne sammenhæng dokumenteres af de forskellige internationale konventioner, som FN har understøttet, når det drejer sig om masseødelæggelsesvåben såvel som konventionelle våben. Men vi står kun ved begyndelsen af en lang proces med enorme økonomiske interesser som forhindringer på vejen.

Problemet om masseødelæggelsesvåben må klart skelnes fra problemet om konventionelle våben; aktuelt har sidstnævnte imidlertid en frygtelig og uendelig relevans i forbindelse med de utallige væbnede konflikter, som trækker deres blodige spor gennem verden, såvel som i forbindelse med terrorisme.

5. Der er så stort et antal væbnede konflikter med regional udstrækning, at tiden ikke tillader at nævne dem alle. Imidlertid er der nogle, som jeg ikke kan undlade at berøre.

Først og fremmest er der den israelsk-palæstinensiske konflikt, som dominerede hele den anden halvdel af det forrige århundrede. Denne konflikt holder sig ikke kun inden for regionens egne og snævrere grænser. De, som er direkte involverede er den israelske regering og det palæstinensiske selvstyre, og det er deres tungtvejende pligt at demonstrere deres ønske om fred. Med sigte på dette mål er en "road map" blevet opstillet og formelt accepteret af begge parter; måtte de gå frem efter den med beslutsomhed og mod! – Men konflikten følges også med intens interesse og ofte med lidenskab af store dele af menneskeheden. Den katolske Kirke, som har været til stede i Palæstina gennem 2.000 år, opfordrer alle til at afstå fra enhver handling, der har udsigt til at nedbryde tilliden, og til i stedet at tale imødekommende om freden og manifestere klare gestus, der peger frem mod fred. Hvis fred er retfærdighedens frugt, så lad det heller ikke blive glemt, hvad pave Johannes Paul II har mindet os om, nemlig at der ikke findes retfærdighed uden tilgivelse – uden gensidig tilgivelse, faktisk. En sådan kræver mere moralsk mod end at bruge våben.

I næste række er der konflikten i Irak. Vatikanets syn på den militære indgriben i 2002-2003 er velkendt. Enhver kan se, at den førte ikke til en mere sikker verden, hverken i eller uden for Irak. Det er Vatikanets opfattelse, at det nu er imperativt at bakke op om den nuværende regering under dens bestræbelser for at få normaliseret forholdene i landet og nå frem til et politisk system, der er grundlæggende demokratisk og i harmoni med de værdier, der følger af landets historiske traditioner.

Vatikanet er alvorligt bekymret omkring forskellige afrikanske lande, Sudan, Somalia, landene i regionen med de store søer, Elfenbenskysten og andre, og opskræmt af de blodbad, der skyldes indbyrdes konflikter, og som i endnu højere grad er en følge af interne stridigheder. De har behov for en aktiv international solidaritet: mere specifikt – og i overensstemmelse med sin karakter – er Den afrikanske Union nødt til at intervenere med autoritet for at få alle parter med legitime interesser til at sætte sig til forhandlingsbordet. Den afrikanske Union har allerede demonstreret sin evne til at gribe succesfuldt ind i nogle tilfælde; det fortjener at blive anerkendt og støttet.

6. Jeg har nævnt emnet terrorisme – et vildfarent fænomen, som i højeste grad er uværdigt for mennesket, og som allerede har fået globale dimensioner: I dag kan ingen stat anse sig som sikker i forhold hertil. Uden præjudice for den ret og pligt, som enhver stat har til at gennemføre passende forholdsregler for at beskytte sine borgere og institutioner, synes det derfor åbenbart, at terrorisme kun kan imødegås effektivt gennem en multilateral fremgangsmåde, der er planlagt i fællesskab, og som respekterer folkeretten, og ikke gennem en unilateral politik. Ingen kan være i tvivl om, at kamp mod terrorisme først og fremmest må handle om at neutralisere dens aktive udklækningssteder. Men de til grund liggende årsager er mange og komplekse: politiske, sociale, kulturelle, religiøse. Hvad der på denne baggrund er stadig mere vigtigt, er en langsigtet indsats, der med fremsynethed og tålmodighed retter sig mod terrorismens rødder og er lagt til rette, så den kan standse dens videre udbredelse og ophæve virkningerne af dens dødelige smitte.

Vatikanet og Den katolske Kirke i sin helhed er aktivt involveret i dette arbejde. Den er involveret gennem sine uddannelsesmæssige og karitative institutioner, som – hvor de end er – har viet sig til at hæve befolkningens kulturelle og sociale niveau, uden nogen diskrimination, især på det religiøse område; Kirken er involveret gennem den interreligiøse dialog, som er vokset i intensitet i tiden siden Det andet Vatikankoncil: denne dialog er rettet mod gensidigt kendskab på et objektivt grundlag, ægte venskab og – hvor det måtte være muligt – samarbejde i frihed i menneskehedens tjeneste. Vatikanet vil altid være taknemmelig over for autoriteter inden for andre religioner, som viser åbenhed over for en sådan dialog, og også over for borgerlige myndigheder, der tilskynder til den, uden nogen politisk påvirkning og under respekt af forskellen mellem den religiøse og den borgerlige sfære og af den fundamentale menneskeret til religionsfrihed.

7. Retten til religionsfrihed er – sammen med andre fundamentale rettigheder – fastslået i De forenede Nationers erklæring om menneskerettighederne, som FN's generalforsamling tiltrådte den 10. december 1948. I realiteten står og falder sådanne fundamentale menneskerettigheder samlet. Og mennesket står og falder med dem. Efter Vatikanets opfattelse må enhver bestræbelse derfor udfoldes for at forsvare dem på alle områder. Skal det lykkes, må en ganske bestemt fare undgås, som i dag mødes i forskellige lande og sociale sammenhænge. Det drejer sig om den tankegang, at de fundamentale menneskerettigheder, som er fastslået i erklæringen herom, kun er udtryk for en særlig kultur og derfor yderste relative. Nej – i deres inderste kerne er de udtryk for mennesket som sådan – også selvom det står tilbage som et faktum, at de til forskellige tider og i forskellige lande kan være blevet – og stadig bliver – gennemført på mere eller mindre fyldestgørende og acceptable måder.

8. Blandt de grundlæggende rettigheder – eller snarere forrest blandt dem – står, sådan som det udtrykkeligt siges i den universelle erklæring om menneskerettighederne, retten til liv for ethvert individ. Vatikanet har meget på hjerte omkring ethvert menneskes ret til livet, fordi kernen i dets bud-

skab er et livets evangelium. "Evangelium Vitae" er netop titlen på en velkendt rundskrivelse fra pave Johannes Paul II's hånd, udsendt den 25. marts 1995.³

Spørgsmålet om kloning kommer ind under den samme omfattende overskrift. Om få uger vil denne generalforsamling genoptage sin debat om menneskekloning. I denne sammenhæng er Vatikanet glad for at kunne bekræfte sit engagement i henseende til at understøtte lægevidenskabens fremskridt, når de opnås på en måde, der respekterer menneskets værdighed, fordi disse fremskridt muliggør helbredelse og behandling for forskellige lidelser. Med dette mål for øje gentager Vatikanet sin støtte til fremskaffelse og brug af voksenstamceller⁴ og tror, at vejen fremad må bestå i at udforme og gennemføre en utvetydig konvention, som indebærer et fuldstændigt forbud mod menneskekloning.

9. "Anerkendelse af den iboende værdighed og af de lige og umistelige rettigheder, der tilkommer alle medlemmer af den menneskelige familie, er fundamentet for frihed, retfærdighed og fred i verden." Således begynder præambelen til den universelle erklæring om menneskerettigheder. Det er en af De forenede Nationers mange og ubetvivlelige fortjenester, at organisationen for mere end 50 år siden stillede alle menneskers samvittighed over for disse sikre principper for, hvordan man kan nå frem mod fred i verden. Som årene er gået, har De forenede Nationers organisation – som enhver menneskelig organisation – imidlertid været nødt til at tage højde for udviklingen på den politiske scene og til at justere sine procedurer med sigte på, at organisationens arbejde for at fremme fred kan blive mere effektivt. De første resultater af den kommission på højt niveau, som generalsekretær Kofi Annan har etableret med dette formål, blev offentliggjort i juni i år. Vatikanet er klar til at fremlægge en klar vurdering i forbindelse med den debat om emnet, som skal finde sted næste uge.

For nærværende vil jeg blot erindre om pave Johannes Paul II's ord i forbindelse med dette års Verdensfredsdag.⁵ Han mindede os om, at "menneskeheden i dag er stillet over for en ny og mere vanskelig fase af sin autentiske udvikling." Som et ekko af sine forgængeres udsagn opfordrede paven derfor til "en højere grad af international orden". Det kunne tilvejebringes ved at give organer som De forenede Nationer særlige rettigheder til at fremme en indsats, der – i tider med international krise – kan forebygge konflikter, og som også, hvor det er absolut nødvendigt, kan fremme "humanitær intervention", d.v.s. en indsats, der er beregnet på at afvæbne en angriber.

Yderligere vil den "højere grad af international orden" kunne opnås endnu mere effektivt, hvis De forenede Nationer ville løfte sig op fra "en status som en kølig administrativ institution" (for nu igen at citere pave Johannes Paul II) og nå til at få status som "et moralsk center, hvor alle verdens nationer føler sig hjemme og udvikler en fælles bevidsthed om at være, hvad de er, nemlig en familie af nationer".

10. Mr. President, nu og i fremtiden vil De forenede Nationer altid kunne regne med Vatikanet – ikke blot som en opmærksom permanent observatør, men også som en rejsefælle, der altid er klar til at understøtte FN's komplekse og vanskelige aktivitet – i overensstemmelse med sin egen karakter og under hensyn til sine egne muligheder, og som altid er klar til at samarbejde med alle medlemsstater i en frihedens og venskabet's ånd.

Thank you, Mr. President.

³ Rundskrivelsen kan i norsk oversættelse læses ved at [klikke her](#).

⁴ D.v.s. stamceller, der stammer fra det færdigtudviklede menneske og ikke er tilvejebragt gennem destruktion af menneskelige fosteranlæg. O.A.

⁵ Pavens budskab til Verdensfredsdagen kan i norsk oversættelse læses ved at [klikke her](#)